

TOIMINTAKERTOMUS 1981

Toimintasuunnitelman toteutuminen

Päättynyt toimintavuosi oli viides uudistettujen sääntöjen ja niiden edellyttämien uusien tavoitteiden mukaisena. Yhdistyksen toimintamuodot alkoivat vakiintua ja arvostus tekniikan museoalan kokoavana valtakunnallisena järjestönä näytti lisääntyvän.

Toimintasuunnitelmaa kyettiin pääosiltaan seuraamaan. Tosin asioiden edistymistä hieman haittasi se, että yhdistys joutui puoli vuotta toimimaan ilman sihteeriä, eikä yhdistyksen toiminnalle tärkeätä tiedotussihteerin tointa vielä pystytty täyttämään.

Kevätkaudella suoritettiin edellisellä toimikaudella valmisteltu, tekniikkaa esitteleville museoille osoitettu ja niiden yhteistoimintahalukkuutta koskeva tiedustelu, joka antoi tyydyttävän tuloksen. Valtakunnalliset Tekniikan Museopäivät pidettiin huhtikuun 22.—23. päivinä viidennen kerran. Tekniikan Museot -esitteen julkaisemisen edellyttämiä toimenpiteitä jatkettiin. Hankkeen toteuttaminen kuitenkin siirtyi seuraavalle toimikaudelle. Jäsenmatka Tukholman museoihin tehtiin 6.—8. päivinä maaliskuuta. Tulos rohkaisi jatkamaan myös tällaista toimintaa. Tekniikan Museossa pidettävät esitelmätilaisuudet päätettiin uudistaa siten, että ne aikaisempaa enemmän kiinnostaisivat suurta yleisöä.

Kesäkuussa aloitettiin Tekniikan Museopäivien 1982 valmistelutyöt. Päivien teemana on Tekniikka — Historia — Yhteiskunta. Yhdistyksen aloitteesta perustettiin yhteistoiminnassa Suomen Museoliiton ja Tekniikan museon säätiön kanssa työryhmä selvittelemään tekniikan museotoimen valtakunnallista organisaatiota.

Jäsenistö

Jäsenmäärä 31.12.	1979	1980	1981
Vakinaisia jäseniä	14	13	13
Vuosijäseniä	591	628	670
Kannattajajäseniä	72	75	67
Jäseniä yhteensä	677	716	750

Hallinto

Johtokunnan ovat muodostaneet professori Edvard Wegelius puheenjohtajana ja kanslianeuvos Jaakko Liede varapuheenjohtajana sekä jäsenenä yhden vuoden toimikaudella dipl.insinööri Matti Hirvikallio, dipl.insinööri Bjarne Huldén, teknikko Onni Leino, professori Teuvo Nortia, dipl.insinööri Jaakko Ollila ja maanmittausneuvos Helmer Wallenius sekä kahden vuoden toimikaudella yhteiskuntatiet. maisteri Frej Gustafsson, professori Osmo Hassi, everstiluutnantti evp Arvi Ilvonen, dipl.insinööri Ingmar Jaatinen, dipl.insinööri Veli-Väinö Juvonen ja insinööri Timo Laukkanen.

Johtokunnan **työvaliokunnan** ovat muodostaneet Jaakko Liede pj., Matti Hirvikallio, Ingmar Jaatinen, Onni Leino sekä Pertti Kaarna vuosikokoukseen asti ja valtiotiet.kand. Anitta Manninen sihteerinä lokakuusta alkaen.

Vuosikokous pidettiin 22.4. Tekniikan Museossa Helsingissä. Johtokunta on pitänyt 3 kokousta ja työvaliokunta 14 kokousta.

Tilintarkastajina ovat toimineet insinööri Juha-Veikko Kurki ja ye evl Yrjö Malmari sekä varatilintarkastajina ins.t Kurt Ranko ja Eitel Suni.

Koulutus- ja valistustoiminta

Tekniikan museopäivät

Yhdistys järjesti yhteistyössä Suomen Museoliiton ja Tekniikan museon säätiön kanssa V valtakunnalliset Tekniikan Museopäivät 22.—23.4. Tekniikan Museossa Helsingissä. Suunnittelutoimikunnan muodostivat Jaakko Liede pj., Ingmar Jaatinen, Onni Leino sekä FM Jorma Heinonen S. Museoliitosta ja FM Pentti Markkanen Tekniikan museon säätiöstä. Päivät jakautuivat kahteen osaan. Ensimmäisenä päivänä pidetyn yhdistyksen vuosikokouksen jälkeen oli asiantuntijaseminaari, jossa Suomen Museoliiton 1976 teollisuudelle ja museoille sekä Suomen Teknillisen Museoyhdistyksen 1981 tekniikkaa esitteleville museoille kohdistamien kyselyjen pohjalta keskusteltiin tekniikan museotoimen valtakunnallisesta kehittämisestä ja organisaatioista. Kyselyjä selostivat Jorma Heinonen ja Jaakko Liede. Toisena museopäivänä syvennyttiin kulttuurihistorian tutkimuksen pohjalta tekniikan museotoimeen. Avauksen suoritti Teollisuuden Keskusliiton toimitusjohtaja, vuorineuvos Stig H Hästö. Esitelmöitsijöinä toimivat: professori Sixten Ringbom, DI Heino Leskelä, fi.lis. Marja-Liisa Lampinen, teknikko Onni Leino, FM Pentti Markkanen, rkm Jaakko Heinonen sekä arkkitt. Eevaliisa Härö.

Vuoden 1982 Tekniikan Museopäiviä suunnittelemaan perustettiin kevätkaudella toimikunta, johon nimitettiin kanslianeuvos Jaakko Liede pj., Ph.D Kathleen Ahonen, DI Bjarne Huldén, evl Arvi Ilvonen, DI Ingmar Jaatinen, tekn. Onni Leino sekä FM Jorma Heinonen ja HUK Toimi Jaatinen Suomen Museoliitosta ja DI Veli-Väinö Juvonen Tekniikan museon säätiöstä. Toimikunnan sihteeriksi nimitettiin lokakuusta alkaen VTK Anitta Manninen. Toimikunta kokoontui 8 kertaa.

Yleisöesitelmät Tekniikan Museossa

Yhteistyössä Tekniikan museon säätiön kanssa järjestettiin Tekniikan Museossa seuraavat 5 esitelmää

- 18.1. rkm Jaakko Heinonen: Teidän museointi
- 8.2. arkkitt.yo: Eevaliisa Härö: Kanavamuseo
- 1.3. prof. Veijo Kauppinen: Työstökoneiden kehityspiirteitä
- 22.3. DI Panu Talvitie: Titaanioksidin tuotannon kehittelystä Vuorikemian tehtaalla Porissa
- 12.4. insinööri Markku Bysing: Puhuva tietokone

Syyskaudella ei esitelmätilaisuuksia järjestetty.

Opintomatka Tukholmaan

Yhdistys järjesti maaliskuun 6.—8. päivinä tutustumismatkan Tukholman museoihin. Osallistujaryhmät saivat valita erilaisia käyntikohteita kuten yleistekniikka, merihistoria, taide, liikennehistoria, yleishistoria jne., jota mahdollisuutta myös käytettiin hyväksi. Matkan aikana kuultiin laivalla esitelmät: prof. Teuvo Nortia: Taideteosten restauroinnin värioppia, FM Pentti Markkanen: Tieteen ja tekniikan saavutusten museointi sekä toimitaja Pertti Kaarna: Sisuauton 50-vuotishistoriasta. Matkan suunnitteli Pertti Kaarna, joka yhdessä Onni Leinon kanssa toimi myös sen johtajana. Matkaan osallistui 17 yhdistyksen jäsentä.

Tekniikan museotoiminnan kehittäminen

Tiedustelu -81

Saadakseen selvyyttä tekniikkaa esittelevien museoiden halukkuudesta keskinäiseen yhteistyöhön sekä sen laadusta lähetti

yhdistys 180 museolle kyselylomakkeen, jossa tiedusteltiin: 1) Haluaako museo osallistua valtakunnalliseen yhteistyöhön tekniikan museotoiminnan alueella? 2) Kiinnostaako museoita mukanaolo valtakunnallisessa "Tekniikan museot" esitteessä sekä 3) Mitä mieltä olette ehdotuksestamme tekniikkaa esittelevien museoiden valtakunnalliseksi organisaatioksi? Tiedusteluun vastasi 63 museoita. Halukkaiksi yhteistyöhön ilmoittautui 48 ja mukaan esitteeseen 40 museoita. Esitetyn organisaatiomallin hyväksyi jatkokeskustelun pohjaksi 51 vastaajaa, 1 ehdollisesti ja 11 ei ilmoittanut kantaansa. Vaikka tiedustelun tulos ei ollut niin kattava kuin toivottiin, voitaneen sitä kuitenkin pitää siinä määrin suuntaa-antavana, että yhdistys voi sen pohjalta jatkaa toimintaansa tekniikan museotoimen kehittämiseksi maassamme. Myös Tekniikan Museopäivien asiantuntijaseminaarin tulos osaltaan vahvisti tällaista näkemystä.

"Tekniikan museot"

Suoritettiin toimenpiteitä "Tekniikan museot" esitteen julkaisemiseksi. Suunnitelman mukaan siinä esitellään suomeksi ja ruotsiksi tärkeimmät tekniikkaa esittelevät museot, joita arvioidaan olevan 60–90. Näistä antoi esittelytiedot Tiedustelu -81 yhteydessä jo 40 museoita. Esitteen koko tulee olemaan 10 x 20,5 cm, sivumäärä esiteltävien museoiden määrästä riippuen 24–32 sekä painos 5000.

Tekniikan Museopäivillä tehdyn suosituksen mukaisesti perustettiin yhteistyössä Suomen Museoliiton ja Tekniikan museon säätiön kanssa työryhmä, jonka tehtävänä on laatia perusteltu ehdotus tekniikan museotoiminnan kehittämiseksi ja valtakunnalliseksi organisaatioksi. Työryhmän muodostavat Jorma Heinonen, Toimi Jaatinen, Veli-Väinö Juvonen, Heino Leskelä ja Jaakko Liede.

Tiedotustoiminta

Yhdistyksen tiedotustoiminta ei vielä ole saavuttanut muun toiminnan kehittymisen edellyttämää tasoa eikä laajuutta. Tiedotustiiteerin tehtävän täyttäminen on ilmeinen välttämättömyys.

Jäsenmaksuun sisältyvää, yhteistoiminnassa kolmen muun yhdistyksen kanssa julkaistavaa **Tekniikan Museolehti Resiina** ilmestyi neljä numeroa. Lehden painos on ollut keskimäärin 1600, josta yhdistyksen osuus n. 1000. Sivumäärä on ollut keskimäärin 36 lehteä kohti. Sivumäärästä on yhdistyksen ja Tekniikan museon säätiön käyttöön sopimuksen mukaisesti varattu kolmannes. Tämän tilan käytössä on laadullisesti paljon kehitettävää.

Jäsenille lähetettiin kaksi tiedotetta, Tekniikan Museopäiviä koskeva ja vuosikokouksesta tiedottava. Julkiselle sanalle ja yksityisille henkilöille on toimitettu yhdistyksen esitettä ja muuta aineistoa.

Talous

Tilikauden taloudellinen toiminta muodostui arvioidun mukaiseksi. Tuotot olivat 35.345,72 (arvio 38 500,—) ja kulut 21.442,08, joten ylijäämäksi muodostui 13.903,64. Resiina-lehden kulut olivat 12.651,58 (arvio 14 000,—). Yhdistys tuki Tekniikan museon säätiön toimintaa 3000 markalla.

Jäsenmaksut: vuosijäsenet 40,— ja kannattajajäsenet 400,—.

Muuta

Yhdistyksen edustajana Tekniikan museon säätiön valtuuskunnassa oli puheenjohtaja, professori Edvard Wegelius.

Edelleen ovat yhdistyksen jäsenet tehneet arvokasta ja uhrautuvaa talkootyötä Tekniikan Museon hyväksi työskentelemällä museon restaurointi- ja järjestelytehtävissä. Tehtävien jatkuva laajeneminen edellyttää kuitenkin tällaisen vapaaehtoisen työn lisäksi uudenlaisia ratkaisuja, joiden suunnittelussa ja toteuttamisessa myös yhdistyksen tulee antaa apuaan.

Insinööriliitto ja Suomen Teknillinen Seura ovat antaneet arvokasta tukea yhdistykselle luovuttamalla kokoustiloja sekä antamalla käytännön apua yhdistyksen eri toimikunnille ja työryhmille. Tästä arvokkaasta tuesta yhdistys haluaa esittää järjestöille parhaat kiitoksensa.

Lopputoteamus

Yhdistyksen toiminta ja tavoitteet ovat saamassa yhä selvemmin valtakunnallisen luonteen, joka asettaa yhdistykselle sellaisia kasvavia vaatimuksia, joihin tulee ennakkoon varautua.

Johtokunta

Suomen Teknillinen Museoyhdistys — Tekniska Museiföreningen i Finland Ry

VUOSIKOKOUS 1982

Yhdistyksen tavoitteet ja toiminta ovat saamassa yhä selvemmin valtakunnallisen luonteen, todetaan vuoden 1981 toimintakertomuksen päätteeksi. Tämä asettaa yhdistykselle sellaisia kasvavia vaatimuksia, joihin tulee ennakkoon varautua. Niinpä vuoden 1982 toimintasuunnitelma painottuikin voimakkaasti omaksutun uuden linjan mukaisesti.

Uudenlainen toiminta edellyttää myös yhdistyksen sääntöihin muutoksia. Vuosikokous hyväksyi sääntömuutokset yksimielisesti toisessa käsittelyssä. Samoin hyväksyttiin edellisen vuoden toimintakertomus ja alkaneen vuoden toimintasuunnitelma, jotka ovat toisaalla tässä lehdessä, sekä tilinpäätös ja talousarvio.

Yhdistyksen puheenjohtajana jatkaa edelleen professori Edvard Wegelius ja varapuheenjohtajana kanslianeuvos Jaakko Liede. Uusina jäseninä johtokuntaan valittiin fil.maisteri Jorma Heinonen, insinööri Rafael G Schalin sekä dipl.insinööri Tapio Suortti. Johtokunnan kokoonpano vuonna 1982 on seuraava:

Prof. Edvard Wegelius pj, kanslian. Jaakko Liede vpj, sekä jäsenet prof. Osmo Hassi, evl Arvi Ilvonen, DI Ingmar Jaatinen, DI Veli-Väinö Juvonen, ins. Timo Laukkanen, ins. Rafael G Schalin, FM Jorma Heinonen, DI Matti Hirvikallio, DI Bjarne Huldén, tekn. Onni Leino, prof. Teuvo Nortia ja DI Tapio Suortti.

Tilintarkastajina jatkavat edelleen insinööri Juha-Veikko Kurki ja ye evl Yrjö Malmari sekä varatilintarkastajina ins.t Kurt Ranko ja Eitel Suni.

Vuosikokous pidettiin 15.4.1982 Helsingissä Tekniikan Museossa. Kokoukselle esitettiin vuoden 1983 VII valtakunnallisten Tekniikan museopäivien teema, joksi on nimetty "Maantieliikennekulttuuri".

TOIMINTASUUNNITELMA 1982 ja osittain 1983

A Toiminnan johtavat periaatteet

Tekniikan museotoimen tarkoituksena on museaalisin keinoin havainnollistaa ja edistää tekniikan ja erikoisesti tieteellisen tekniikan (teknologian) historian yleistä tuntemusta ja ymmärtämistä: millaiselta aate- ja käytännön pohjalta, millaisin edellytyksin ja miten teknologia on syntynyt ja kehittynyt sekä laajentunut koko ihmiskunnan käyttöominaisuudeksi.

Vain tuntemalla tekniikkaa, sen perusteita, kehitystä ja vaikutuksia sekä toisaalta sen mahdollisuuksia ja rajoituksia voi ihminen oppia ohjaamaan tekniikan kehitystä siten, että sitä käytetään hänen toivomallaan tavalla ihmisen parhaaksi. Päämääränä ihmisuus ja sen edistäminen.

Siksi tekniikan museon esinevalintaa ja näytteillepanoa ohjaavien yleisten periaattien tulee olla mieluummin laajoihin ulkopuolisiin näkökantoihin kuin pelkästään tekniikan ammattialalle ominaisiin katsomuksiin kytkeytyviä.

Näille johtaville periaatteille yhdistys rakentaa toimintansa.

Toiminnan painopistealueet

1. Yhdistyksen toiminnan ja sen edellytysten kehittäminen sille lankeavia valtakunnallisia tehtäviä vastaavaksi. C 1, 2
2. Tekniikan museotoimen valtakunnallisen organisaation kehittäminen ja tekniikkaa esittelevien museoiden saaminen mukaan tähän toimintaan. C 3, 4, 5, 6
3. Tekniikan museotoimen teknologisten ja yhteiskunnallisten tavoitteiden selvittäminen johtavien periaatteiden pohjalta. C 7, 8

C Toiminta

1. Laaditaan PTS yhdistystä varten sekä suunnitelmat yhdistyksen jäsenpohjan ja talouden vahvistamiseksi.
2. Suoritetaan jäsenhankintakampanja, jonka tavoitteeksi asetetaan vähintään 1000 vuosijäsentä ja 100 kannattaja- ja yhteisöjäsentä.
3. Julkaistaan tekniikkaa esittelevät museot ja kokoelmat käsittelevä esite, johon pyritään saamaan rahoitustukea julkisista varoista.
4. Kehitetään julkaisu- ja informaatiotoimintaa. Mm selvitetään mahdollisuudet yhdistyksen vuosikirjan julkaisemiseksi sekä museopäivien esitelmien ja puheenvuorojen painoasuun saattamiseksi. Kehitetään Tekniikan museo-

lehti Resiinaa yhteistoiminnassa toisten julkaisijajärjestöjen kanssa.

5. Tarjotaan asiantuntija-apua tekniikkaa esitteleville museoille ja kokoelmille yhdistyksen mahdollisuuksien puitteissa.
6. Tuetaan Tekniikan Museota hankkimalla teollisuuslaitosten ja muiden tekniikkaa sivuavien elinkeinoalain laitojen historiateokset ja historiikit museon kirjastoon.
7. Laaditaan suunnitelma periaatteiksi ja käytännön toimenpiteiksi tekniikan ja teollisuuden historian tutkimuksen ja opetuksen edistämiseksi maassamme ja ryhdytään suunnitelman edellyttämiin toimenpiteisiin.
8. Pyritään selvittämään ne periaattet, joiden pohjalta arvioidaan mikä tekniikan alalla on museaalisesti keskeistä.
9. Tuetaan taloudellisesti tekniikan museoita yhdistyksen talouden sallimissa puitteissa.
10. Vuotuisten tekniikan museopäivien järjestämistä jatketaan sekä kehitetään niitä yhteistoiminnassa muiden asiastakiinnostuneiden yhteisöjen kanssa.
11. Järjestetään edelleen yleisesitelmän yhteistoiminnassa Tekniikan museon säätiön kanssa. Erikoista huomiota kiinnitetään suurelle yleisölle tarkoitettun informaation perillemenoon, huomioonottaen erikoisesti nuoret ja lapset.
12. Opintomatkoja ja luentoja kehitetään. Vuosittain pyritään järjestämään vähintään yksi matka ulkomaisiin tai kotimaisiin tekniikan museoihin tai muihin museaalisiin kohteisiin.
13. Ryhdytään toimenpiteisiin tekniikan museotyössä ansioituneiden henkilöiden palkitsemiseksi jollakin arvokkaalla tavalla.
14. Yhdistyksen toimistorutiineja kehitetään toiminnan laajenemisen ja jäsenmäärän lisääntymisen edellyttämällä tavalla.

TEKNIIKAN MUSEOSSA TAPAHTUU.....

Museolla on koko olemassaolonsa aikana ollut oma työpajansa, jonka ahtaudessa on koetettu, vailinaisin välinein, tehdä välttämättömät esinekunnostukset. Huone toimi myös vaatteiden säilytyspaikkana. Tässä ensivaiheessa oli tuo työpaja luontosalin viereinen huone. Mutta kun C-halli avautui, sai työpaja isommat tilat ja samalla saatiin pukuhuoneeksi luiskan alla oleva pieni tila. Tämä kolkko "Bunkkeri" onkin saanut toimia pukuhuoneena tähän asti. Nyt on vuoden 1981:n aikana valmistuneet kaivatut sosiaalitalat puku- ja pesuhuoneineen. GW Sohlberg on lahjoittanut asialliset pukukopit, joista tässä talkoolaisten parhaimmat kiitokset.

Entisestä työhuoneesta on tehty asiallinen kirjasto. Sen rakentamisesta talkootyönä on vastannut ev.luutn. Arvi Ilvonen. Hänen apunaan ovat olleet seuraavat talkoolaiset: lab.mest. Aleksis Lepänen, studiotekn. Veikko Joutsenlahti ja tekn. Teuvo Koillinen. Myöhemmin, kirjojen järjestelytyön alettua, tuli leikkiin mukaan myös DI Tauno Pero. Eipä ole montaa markkaa käytetty kirjaston rakentamiseen, vaan sen materiaali on saatu pääosin lahjoituksin ja työ siis talkootyönä. Tuloksena on 600 hyllymetriä kirjoille ja aikakauslehdille.

Työpajan itseoikeutettu "isä" on ins. Lauri Luukkanen. Hänen tovereinaan ovat: ev.luutn. Kalle Martiala, DI Reino Huttunen, DI Mauri Nisula, konemestari Eero Väkevä ja palokers. Heikki Luoti.

Perin alkeellisin työvälinein oli alkustartti. Koska työhön liittyi paljon koneiden siirtotyötä, oli tärkeimpiä työvälineitä rautakanki. Vähän kerrallaan on saatu täydennettyä työkaluvarastomme. Valmet siirsi vanhoja, romutettuja työstökoneita museoesineiksi ja niistä olemme osan kunnostaneet omaan käyttöömme työpajalle. Niinpä käytössämme on nyt sorveja, porakoneita, jyrsimiä jne.

Kiusallista on ollut pienten työkalujen puute. Jatkuvasti tarvitsemme sorveihimme teriä, metallitöihimme poranteriä, viiloja, raspeja, metallisahanteriä jne. Pieniä menoeriähän nuo ovat noin suuressa "savotassa", tuumailee ulkopuolinen, mutta ilman niitä työ ei käy taidoista huolimatta. Jokainen meistä on jo kuluttanut loppuun omat varastonsa näiden 10 vuoden aikana.

Milloin saamme erilliset työpajat eri alan töille, kuten puu-, metalli-, elektroniikka, verhoon ym. töille. Taitaapa nyky-meiningillä, mitättömin varoin, taas toteutua suomalainen sananlasku "Ennen kurki kuolee, kuin suo sulaa". Ne haaveet toivon toteutuvan seuraavien polvien aikana. Elämme tätä päivää. Nyt on työpajamme siistitty, joku talkoolainen saanut jopa oman työpöytänsäkin. Arvoisa lukija: muista lahjoituksin työkaluilla Tekniikan Museota. Pienetkin lahjoitukset otetaan vastaan kiitollisuudella.

Talkooryhmä on pysynyt melko tasavahvuisena, noin 30 henkilöä. Toivottavaa olisi kuitenkin "piristysruiskeen" saamisessa. Tarvitsemme jatkuvasti eri ammattialan edustajia ja nyt erikoisesti henkilöitä, jotka ovat toimineet graafisella alalla. Hallusamme on pieni painokone, mutta sen käyttäjää ja alan käytännöllisenpuolen tuntijaa ei ole. Nykyisestä talkooryhmästä ei kukaan hallitse tätä ammattia ja kone materiaaleineen on "tyhjän panttina". Sen käyttöhän ei ole yhtä yksinkertainen kuin monistuskoneen. Meneekö vetoomukseni perille? Graafinen ala on voimakkaasti edustettuna museossa, mutta yhtäkään sen alan talkoolaista ei ole. Voileipäkahvit/teet ovat tosin palkkana, mutta sitä suurempi korvaus tulee hyvänä talkooporukkana.

Lähempiä tietoja saa Tekniikan Museolta puh. 797066/maist. Markkanen. Tiistai ja torstaipäivät ovat talkoopäivämme, joten tervetuloa silloin museolle.

Kesä on jo niin pitkällä, että asia lienee aktueili vasta syyskuussa, jolloin aloitamme taas syksyn työt.

ONNI LEINO